

Executieve functies stimuleren in de klas

Naast het klassikaal inzetten van methoden en/of het oefenen met spellen om aan de executieve functies te werken, doen wij als leerkrachten (vaak onbewust) al heel veel dingen om de executieve functies van onze leerlingen te versterken. Het belangrijkste bij het aanbieden van de executieve functies is dat leerlingen weten wat de executieve functies zijn en hoe die zich in de praktijk uiten. Op die manier kan de leerkracht altijd de verstaalslag maken tussen het klassikaal/individueel oefenen en de dagelijkse bezigheden in de klas. In het Kindplan op de bijlagen pagina, staat dan ook een vakje met 'doel voor in de klas'. In de bijlagen vindt u ook een poster om in de klas te hangen ter herinnering. Zo oefent de leerling niet alleen op de gang met een spel, maar is zich er ook van bewust dat het oefenen niet ineens stopt in de klas. Het is aan de leerkracht om dit bewustzijn te blijven voeden. Het gaat hierbij niet meteen om grootschalige interventies. Hieronder geef ik een aantal kleine interventies per executieve functie.

Respons-inhibitie

- Gebruik een stoplicht. Rood betekent dat de leerkracht niet beschikbaar is. Oranje betekent dat je vragen mag stellen aan je buurman/buurvrouw, maar niet aan de leerkracht. Groen betekent dat de leerkracht beschikbaar is. Leer de leerlingen strategieën aan over wat ze kunnen doen als ze geen hulp kunnen vragen.

Werkgeheugen

- Geheugensteuntjes en ezelsbruggetjes
- Opdrachten waarbij leerlingen moeten automatiseren
- Activeer voorkennis d.m.v. bijvoorbeeld een woordweb
- Kijk terug en blik vooruit (hiermee spreek je het lange termijn geheugen aan)
- Maak de leerstof visueel
- Reflecteer op het geleerde
- Laat de leerling notities maken en belangrijke woorden onderstrepen

Emotieregulatie

- Emotiemeter
- Benoem de emotie die je bij een leerling ziet

- Geef de leerling een 'cool down' plek
- Bespreek verschillende scenario's met de leerling en wat hij/zij tegen zichzelf kan zeggen bij overprikkeling
- Las een pauze in als een moeilijke taak is voltooid

Volgehouden aandacht

- Gebruik een checklist die aan het einde van de dag af moet zijn.
- Observeer de leerling tijdens een werkmoment d.m.v. de tijdsteekproef. Die kun je daarna met de leerling delen.
- Bied een rustige omgeving of gebruik een stiltekooptelefoon

Taakinitiatie

- Laat een kind zelf bepalen hoe en wanneer hij een taak doet en reflecteer hierop
- Vraag de leerling wat hij/zij nodig heeft om te beginnen aan zijn taak.
- Laat de leerling opschrijven welk materiaal hij/zij moet verzamelen voordat hij/zij start aan de taak
- Geef de leerling een buddy of zet een leerling ernaast die hem/haar op gang kan helpen
- Controleer of de taak wordt begrepen
- 'Ik zie dat je het lastig vindt om te beginnen. Wat ga je als eerste doen?'
- Deel de taak op in stukken en geef aan dat je af en toe langs komt
- Spreek samen af wat af kan binnen een bepaalde tijd

Plannen

- Agenda / planschema inzetten
- Format stappenplan inzetten
- Verdeel de taak in deeltaken
- Werkstukken maken aan de hand van: Wie, wat, waar, wanneer en hoe?
- Stappenplan zelfstandig werken. Bijvoorbeeld de beertjes van Meichenbaum.
- Leer een kind prioriteiten stellen met markeerstiften: wat doe je eerst, wat daarna en wat als laatst?
- Hanteer zelf vaste plekken voor spullen in de klas en deel hoe je de dagplanning hebt gemaakt.
- Bespreek stappenplannen naar een doel. Wat doe je eerst, wat is de volgende stap. Wat heb je daarvoor nodig.

Organiseren

- Laat de leerling aantekeningen maken en bewaren in een map
- Zorg dat de spullen in je lokaal een vaste plek hebben
- Stimuleer de leerling om een vaste plek te kiezen voor zijn/haar materiaal

Timemanagement

- time-timer
- Bespreek de tijd voor een taak
- Laat de leerling per opdracht inschatten hoeveel tijd hij/zij nodig heeft en schrijf vervolgens de daadwerkelijke werktijd op.

Doelgerichtheid (doorzettingsvermogen)

- Zorg dat taken prikkelen en uitdagen

Flexibiliteit

- Introduceer niet te veel veranderingen tegelijk
- Vertel voordat iets gaat gebeuren duidelijk wat er gaat veranderen.

Metacognitie

- Klassencultuur: fouten maken mag, een beoordeling die rekening houdt met....
- Stimuleer het stellen van kleine doelen voor succeservaringen
- Maak beoordelingscriteria inzichtelijk
- Stel vragen over de situatie die is gebeurd en welke emoties/gedachten de leerling daarbij had
- Zelfevaluatie voor in het rapport
- Gevolgen van gedrag uittekenen in een stripverhaal
- Werk laten nakijken en een sterk en oefenpunt op laten schrijven